

Tredje roten, tomt 16

Kvarteret Klensmeden

Femtonde roten 1637–57v

Östra Hamngatan 48

Sjunde roten 1657h–70

Åleta Jon Torssons

1637–41: 2 mtl. I borgarlängden 1639 "Åleta Enkia".

Hos henne var *Bengt Börgesson* bosatt 1737. Om hennes vittnesmål i äktenskapstvisten mellan grannen *Anders Amundsson* och hans hustru *Gertrud Olofsdotter* se 3.17. Huseköpspenning för hennes gård såld till

Torsten Andersson

4½ d smt betalades den 13.7.1646. Hans yrke anges ej. En *Torsten Andersson* tvistade i saltaffär med *Anders Larsson Bånge* 1645 (se 4.32. Ingen *Torsten Andersson* omtalas i rote 15 vid denna tid, däremot i Rote 17 1647–52).

Anders i Gårdshult (tidigare i R16) 1647: 2 mtl

Jacob von Skoting Skottingen (Skuthing) R15 1654–55: 4 mtl, 1656–57v (VII), 1656: 4.8, 1657: 2.16 Östra Hamnen, 1658: 8

Bördsbrev för framlidne *organisten i Stockholm Christian Krähns efterlättna änka Clara von Schoting* och dess broder *Andreas von Schoting* d 6.7.1708 (Ba:18) Hon var *Andreas von Schotings* samsyster och närmaste arvinge. Attest av två trovärdiga hustrur sal *handelsman Lorens Brauns hustru Margareta Braun* och sal *borgaren Joakim Schönfeldts efterleverska Estri Werle*. De hade givit vittnesbörd att ovannämnda Clara och *Andreas von Schoting* var barn till borgaren och inv. här *Jacob von Schoting* och hans hustru *Christina Andersdotter*. Deras farfader var *Thimmel Olsson von Schoting* och deras morfader *Capit. Anders Matsen*. *Jacob von Schoting* och *Christina* gifte sig 29.10.1648 i tyska kyrkan, vigda av pastor *Niclas Westerman*. 2 döttrar begr. okt.–nov. 1656. Sonen *Andreas* hade rest till Holland och Ostindien.

Franz Barker 1659–61: 1

Mårten von Lengerken 1661: 3 1662: 3½

H Syndicus Laurentius Lundenius 1666

Saken är oklar till dess

köpmannen Olof Biörnsson

flyttade hit 1667. Han började sin merkantila bana med fyra års tjänst hos *köpmannen Nils Danielsson*. *Olof Biörnsson* fick visserligen "ett ärligt avskedspass" men samarbetet avslutades med rättegångar 1666 med krav på utlovad lön. Det bestämdes den 12.12.1666 i underrätten, att *Anders Hansson*, *Olof Simonsson* och *Hindrich Arfwedsson* skulle förlika *Olof Biörnsson* med hans forne arbetsgivare. *Niels Danielsson* nekade alldeles till att ha lovat *Olof Björnsson* årlig lön, något som *Olof Biörnsson* ville verifiera med köpmansgillets attest. Men *Olof Biörnssons* krav

rörde sig också om vad Niels Danielsson och hans hustru hade lånat i reda pengar och betalning för "en hop försträckt gods". Nils Danielsson kom med motkrav bl.a. på redovisning för Olof Björnssons trähandel i Dalsland för Nils Danielssons räkning. Den 18.5.1666 hade Olof Björnsson anledning att neka till "att vara skyldig sin fordom husbonde och nu wederpart en penning eller dess värde, ej heller de 100 blockar Nils Danielsson sade honom vara skyldig 1662 leverera wid Kiöpmannebro till Nils Danielsson. Han hade under sin warande dienst bewist hwarest de hos bönderna på Dalsland woro till att infordra." Den 27.6.1666 dömdes Olof Björnsson betala de 100 tolfterna blockar.

Den 6.9.1665 fick Olof Björnssons fullmäktige *Hans Brockman* svara mot *Pehr Håkansson, Olof Larsson* och *Anders Larsson* för att han icke ville betala dem "3 lass wahrer, som dhe med 9 hästar för honom till marknan framfört hafwer. Swaranden klagade öfwer att hans wahrur genom deras sinkesamhet äre försenade till marknaden komme."

Enligt konceptprotokollet hade Olof Björnsson 25.9.1671 begärt arrest på en post penningar, som vänersborgaren Johan Olufsson hade stående hos *Gustaf Fistulator* "eftersom han icke hade någon förhoppning om betalning". Fullmäktig för Olof Björnsson var *Jonas Uliander*. 7.12.1671 (resolutionsboken) besvarede sig Olof Björnsson och *Michel Pedersson* för rätten över att de hade tvingats av köpmansgillet "till att gifwa till dess låda för dheras inskrifwande i Gillet mehr än andre, hwardera 84 Riksdaler" etc.

Olof Björnsson, som avled 1675, var 1670 gift med *Claes Corneliusson Bihls änka Rangela Horn* (begr. D 31.10.1701) dotter till *orgelbyggaren och värdshusvärden Hans Horn* och sedermera omgift med *Ephraim Habicht*.

Den 15.5.1682 omtalas, att Olof Björnssons efterleverska ägde *farkosten Tobias* med *skepparen Claes Arendt*. Hon protesterade 1679 mot att *Gro Erikdotter* skulle få *Britta Månsdotters* storum.

Den 7.5.1687 fordrades sal Olof Björnssons efterleverska på en obetald rest på 1 002 rdr för köpmansvaror som Olof Björnsson med en den 9.6.1667 i Amsterdam utställd obligation hade erhållit av avlidne *Simon Goulard d.ä.*, vars arvtagare *Simon Goulard d.y.* änka *Wendela Schwindern* nu uppträdde som fordringsägare. Rangela Horn hade ett flertal invändningar:

- 1) Godset hade 1667 uppbringats av kapare och förts till Skottland och gjorts till pris, så att Olof Björnsson icke fick någon nytta därav trots den stora kostnad han fåfängt gjorde på dess reklamation.
- 2) Hennes man måste sedan 1669 genom eldsvådan tillsätta sin övriga egendom i löst och fast, varigenom betalningen avstannat.
- 3) Sal Goulard hade icke gjort eller lämnat anstalt att emottaga betalningen.
- 4) Skulden var gjord före hennes inträde i äktenskapet och borde ej betalas av hennes egendom (Enligt Kungl. Maj:ts placat).
- 5) Skulden var inte krävd efter Olof Björnssons död 1675 till dec 1684.

Enligt kändeparten hade Björnsson uppgivit sig ha lidit skada genom uppbringning genom kapare men som försiktighetsåtgärd borde Björnsson ha låtit assurera godset och skadan skulle ej kreditorn utan debitorn umgälla. Vidare hade icke Olof Björnsson råkat i lägervall av de två eldsvådorna 1669 utan det var "mångom bekant och bevisligt", att han efter eldbränderna hade uppsatt större och bättre byggningar än de nedbrunna och därefter hade större handel än förut.

Skulden borde ha varit betald, innan branden övergick honom. Olof Biörnsson hade 1675 betalt unge Goulard 100 tolfter bräder. Han borde alltså veta till vem skulden skulle betalas.

Rangela Horns nye man

Ephraim Habicht

vittnade den 3.5.1715 med anledning av en uppvisad bröllopsked om att han gifte sig i juli 1685. Han löste efter Rangela Horns död (begr. D 31.10.1701) hustruns stolrum i D den 19.12.1701.

6.12 1689: *Nicolaus Printz* och Efraim Habicht hade förleden aftons klocka (n utelämnat) tio ”på gatun” överfallit *trumslagaren av garnisonen Abraham Joensson* och fråntagit honom hans värja. De berättade att trumslagaren gick med dragen värja ”på gatun” och antastade dem med ohövlige ord. De gemene av garnisonen var förbjudna att så sent på kvällarna gå ”på gatun”, varför de ansåg att trumslagaren borde plikta.

Ephraim Habicht blev borgare 26.5.1690, sedan han uppvisat ett dugligt gevär och ställt till cautionister *Johan von Minden* och *Wilhelm Bruce*. Han begärde skriftligen, att den gård, varom han tvistade med inspektor Paulin skulle försäljas på offentlig auktion.

Cornelius Bihl ville inte enligt brev 1690 (EIIA:6) att de pengar, som han ärvt efter sin farfader *Cornelius Classon* skulle tagas av hans styvfader Ephraim Habichts kreditorer, Dennes skulder var gjorda innan han gifte sig med Bihls mor. Den 27.10.1698 berättade sig *Lars Jonsson Häger* inte ha haft hand om några andra av sal Bihls medel än de 800 rdr, som fallit av de Bihls ägodelar sal Areel hade köpt och för vilka han för länge sedan gjort räkning. Det framkom den 2 nov s.å. att tvisten stod mellan Efraim Habicht och insp. Paulin (långt och invecklat) ”Sal Olof Biörnssons testamente bevisade, det sahl Bihl så vida han inte överlevat sin mor ingenting bort komma att ärva av sin styvfader.” Den 4.11.1698 fällde Habicht orden, att gud skulle vara en rättvis domare över denna dom och skulle låtit dom komma över deras hustrur och barn, som fällt honom, dock bekymrade han sig inte därom. ty domen var som deras förstånd, som honom (domen) givit, dock gör en svala ingen sommar. Skulten Fagg påminte ex officio om att Habicht borde hålla inne med sådana ord, som inte anstode att föredraga i en rätt. Habicht svarade: ”Bekymra dig inte, jag säger inte mer än jag kan försvara.”

Vid Uddevalla marknad blev Habicht enligt Uddevalla RR 1792 (s 182 b) bestulen av en Håkan Larsson Menlös. Ephraim Habicht hade (Gbg RR 10.9.1695) anklagats för att på Vänersborgs marknad ha lämnat ett stycke ostämplat kläde till försäljning. Klädet hade blivit vått, varför märket hade förkommit. Christian Dögen vittnade om att ha pressat det.

1.8.1700: Handelsmannen Efraim Habicht hade sålt en gård i Haga till löjtnant Lars i Kiärrs hustru, som varken ville betala de 315 d smt gården kostade eller behålla den.

Inventering av handelsman Ephraim Habichts lösa och fasta egendom till säkerhet för fordringsägarna företogs 2.9.1704 och 30.1.1704 (1704:175) Huset på Kyrkogatan värderades till 4 500 d smt. Bouppteckningen (som alltså företogs medan Habicht ännu levde) ger en klar bild av inredningen i ett välbeställt köpmanshem i Göteborg omkring sekelskiftet 1700:

Kammaren näst köket: En stor spegel med ebenholtsram 100 d, en liten spegel 16 öre, salig konungens och drottningens ”contrefaiter” 19 d, 2 andra ”contrefaiter” 10 daler, ett furuskåp med lådor 19 d, ett mindre dito 5 d, ett järnbeslaget ekskrin 8 d, en fällbänk, däri barnen ligga med sängkläder, ett ovalt slagbord av gran. en bokhylla, en röd läderstol, 2 ekstolar, en eksäng, som han själv ligger i med sängkläder.

I salen där näst intill: Ett stort holländskt ekskåp 26 d, en utarbetad ekkista 16 d, ett furuskåp med lådor 8 d, ett ekbord med lädertäcke 6 d, ett litet målat furubord 24 öre, en förgylld tablett 6 d, 6 gröna frisstolar 6 öre, ett stort "conterfait" över sal Claes Corneliusson med Rangela Horn och Cornelius Bihl 10 d samt Salvator Mundi med 11 apostlar 36 d, 2 gamla musköter 2 d, en värja 24 öre, 2 gamla timglas 4 öre, 2 remmare av glas 6 öre.

På nattstugan över köket: En stor holländsk korg, en brun furukista, ett "contrefait" med Maria Beådelse 3 d, sal konungens "contrefait", när han var prins 2 d, 6 andra 13 d, 6 sarge-stolar 8 öre, en liten korg med lock.

Över brygghuset: en rulle (mangel) och ett bord

På majorens kammare: Ett bord med ett randigt täcke, en svartvit spegel, 6 röda jaktläderstolar, en säng med gröna sargesparlakan, 4 "contrefait" 19 d.

I salen; ett ovalt ekbord

I kammaren vid trappan: En säng fastspikad vid väggen med blåa gardiner, 2 ekstolar, ett litet bord, *I kammaren därräst:* ett randigt parlakan, ett bord, ett par stolar

Sven Pihl, Abraham Bruhn, snickaren Oluf Andersson och murmästaren Greger Deber fann efter besiktning av alla rum och logement i Ephraim Habichts hus och gård: "alla husen voro så väl innan som utantill väl konditionerade och försedda, logementerna med vacker målning, sju stycken järnkakelugnar som ock spisar, taken med gott tegel, resning och blyrännor som rummen med bielkar, dörrar och fönster av behållet wirke wähl försedt förutom annan nödvändighet av lås. beslag och annat dylikt inredt och i gott stånd befunnit." Således blev värderingen 3.000 riksdaler courant, 4 500 d smt. Den 28.3.1704 omtalas, att huset inte kunde säljas på grund av den höga värderingssumman.

Huset värderades en andra gång den 6.4.1704 av *Cornelius Thorsson, Henrik Weddinghausen, Tyres Hasselgren, Conrad Esbjörnsson* och *Bengt Bengtsson murmästare*. Resultat: 4 290 d smt (EIIa:17, som innehåller många sidor om Habichts trassliga affärer)

Den 21.3.1704 skrev Habicht från Stockholm, att han erfarit att inspektör Erik Paulin i Habichts frånvaro skulle tillträda hans gård och egendom i Göteborg fast Habicht hade efterlåtits Kungl. Maj:ts Beneficium Revisionis i de mellan honom och Paulin varande tvistigheterna.

Den 19.12 1710 (EIIa:22) skrev Ephraim Habicht, att han hade varit stadsborgare i över 25 års tid: Nu hade han måst se den ena olyckan räcka den andra handen. Han ville anmäla sig till klockaretjänsten i Svenska kyrkan. Men även *Daniel Lander* sökte 13.12.1710 samma tjänst med likartad motivation och erhöll den.

Stora sjötullsinspektören Erik Paulin (begr. 10.8.1708) lagbjöd 25.4.1704 handelsman Ephraim Habichts hus och gård. Inspektör Erik Paulins hustru *Annika von Minden* fick stolrum i domkyrkan efter rådman Arells hustru den 23.11.1698. Hon vände sig den 7.9.1713

(EII: 25) mot sin måg *stadsmäklaren Olivier von Egmont* ang. inventarium efter hennes sal man Erik Paulin (se brev från Olivier von Egmont. 3.9.1713, prot. 21.8.1712, 9.1.1713. Se också 5.34.).

1710 kallas gården inspektör Paulins gård: där logerar också Ephraim Habichts brorson *Claes Habicht*, som 7.4.1714 erhåller ett stolrum i domkyrkan som Efraim Habicht överlätit. *Paul*

Halbmeijer, som skattade för 600 d smt lösöre bodde i ”sal Paulins gård” (värderad 2 000 d smt) 1715.

Gården beboddes 1717 av *kapten G E Anckercreutz* av amiralitetet med sin *hustru Greta Eleonora Paulin*

S Westerling i Varberg omtalade i brev den 20.9.1717 (EIIa:29) att det Paulinska sterbhuset hade behagat bortsälja det förut handelsmannen Efraim Habicht tillhöriga huset, varom det Paulinska sterbhuset fortfarande tvistade med Westerlings sal svärmoder *Christina Söfringsdotter* i Kungl. Justitierevisionen.

Den 8.9.1718 klagade Efraim Habicht (EIIa:30) över att inspektör Paulins efterleverska *madame Anna von Minden* med dess förnäma anhöriga ville sälja hans hus och gård i staden, som ännu låg under Justitierevisionens omprövning och alltså ej var i deras fulla possession. Omtalas *krigskommissarie Erik Paulin*. Inte långt därefter avled Efraim Habicht: han begravdes D 29.11.1718.

Den 15 oktober samma år begärde *Alexander Hadelin*, att Paulinska sterbhusets tillhöriga gård, som f.d. varit Efraim Habicht tillhörig och som var belägen vid Östra Hamnen, skulle bortauktioneras. Om samtliga arvingar samtyckte skulle auktionen ske den 24 oktober.

Framlidne överinspektören Erik Paulins hus och gård vid östra hamnen eller ”köpmannen Efraim Habichts f.d. beboende hus och gård bestående av 2 2/3 tomter” inropades för 9 050 d smt på offentlig auktion den 27.10.1718 (uppbud 3.11.1718) av

handelsmannen Erik Nissen

(född 1687, burskap 1.9.1715, begr. Örgryte 9.3.1750–1750). G. Chr 2.8.1714 med *Maria Calmes* (född 1685, begr. D 1.8.1744).

Han köpte senare av kommerserådet Sebastian Tham en annan gård på västra sidan om Östra Hamnen (uppbud 1.2.1720), varför han på 1720-talet gjorde sig av med denna gård, som 21.8.1727 upptages i bouppteckningen efter

handelsmannen Thol Ericsson

(dräng hos Johan Rambeau 1715, burskap 19.3.1716).

1730 kallas 3.16 *handelsmannen och vågmästaren Mårten Edenbergs* (begr. D 14.11.1729, se 5.15, Ark.) änka *Christina de Silentz* andra gård. Där bodde då herr *Gustaf Gråsten* och *Daniel Rung*. Christina de Silentz var dotter till *Wilhelm de Silentz* och *Ingrid Bruhn*, svåger rådmann Petter Edenberg i Jönköping. Hon gifte om sig med

kapten Samuel Christoffer von Schaffrath,

som enligt bouppteckningen efter henne 8.10.1745 ägde hus med 2 1/3 tomt vid Östra Hamngatan med inmurad bryggkittel om två tunnors rymd samt tapeter och kakelugnar i rummen, värderad 5 079 d smt.

Genom ett skiftes och bytesbrev av den 6.4.1753 tillbytte sig

köpmannen Lars Wetterman gården mot två hus och gårdar 4.118 på Drottninggatan. kv. Arkaden och 2 500 d smt i mellanavgift (uppbud 14.5.1753). Lars Wetterman hade redan 21.7.1741 fått burskap att handla med spik och järnsorter. Dylika järnhandlare betraktades icke som ”riktiga handelsmän”, förrän de vunnit förening med Handelssocieteten, vilket för Lars Wettermans del

skedde 14.10.1756, sedan han hänvisat till att han varit skattedragare i femton år och att han ägde "en kundbar förmögenhet".

Lars Wettermans sterbhus delade denna gård 1785 med *handelsman Peter Petersson*. Lars Wettermans del hade 1786 övertagits av

handelsbokhållare Olof Wetterman.

som avled barnlös, följande år 26.7.1787. Han säges då efterlämna hus och gård nummer 16, Östra Hamngatan mellan handlanden Peter Petersson i norr och Jonas Ericsson i söder.

Fastigheter betecknas 1695 som *handelsman Peter Peterssons* ödetomt. Redan 1797 hade *handelsman Johan Lorentz Melin* där byggt ett stenhus: 1801 omtalas där också *Cornelius Wohlfart*.

Johan Lorentz Melin var kvar 1807.